

13^e jaargang, #2

3 juli 2015

Agrometeorologische Berichten **Situatie op 22 juni 2015**

Samenvatting

Nagenoeg het ganse land kreeg in mei en juni af te rekenen met neerslagtekorten. Indien de droogte aanhoudt, zou dit wel eens negatieve gevolgen kunnen hebben voor de maïs en de aardappelen. Momenteel voorzien de gewasgroeimodellen echter nog geen of slechts een geringe opbrengstdaling voor deze zomerteelten. Ook de opbrengstramingen voor de wintergranen liggen in de lijn van het gemiddelde van de voorbije vijf jaren.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode. Vanaf juni gebeurt ook een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroeimodel en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION, PROBA-V en TERRA-MODIS (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km en 250m). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor. Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op <http://b-cgms.cra.wallonie.be/>.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie (<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/About-us/The-MARS-Unit>). De beeldanalyses worden gefinancierd door het SIGMA project (FP7/GA-603719). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: Landbouwleven (<http://www.landbouwleven.be>), Boer en Tuinder, Koninklijk Belgisch Instituut tot Verbetering van de Biet (<http://www.kbivb.be>), LCG/Inagro, LCV/Hooibeekhoeve, FIWAP asbl (www.fiwap.be), CIPF asbl (www.cipf.be) en CADCO asbl (<http://www.cadcoasbl.be>).

Contacten

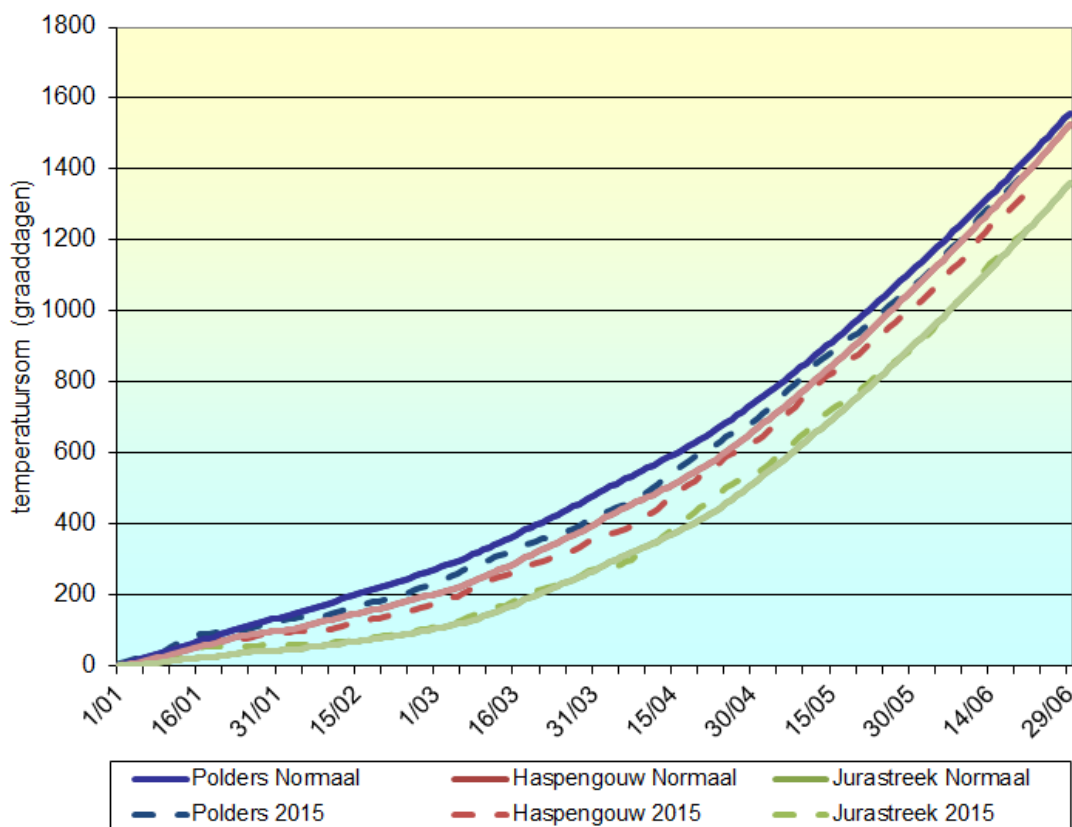
Université de Liège, Dpt. des Sciences et Gestion de l'Environnement (Ulg, Liège)	Bernard Tychon	bernard.tychon@ulg.ac.be
Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon	v.planchon@cra.wallonie.be
	Yannick Curnel	curnel@cra.wallonie.be
	Frédéric Vanwindekens	f.vanwindekens@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard	isabelle.piccard@vito.be
	Herman Eerens	herman.eerens@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée	michelj@meteo.be
	Christian Tricot	ctricot@meteo.be

Datum van de volgende berichten: *begin september 2015*

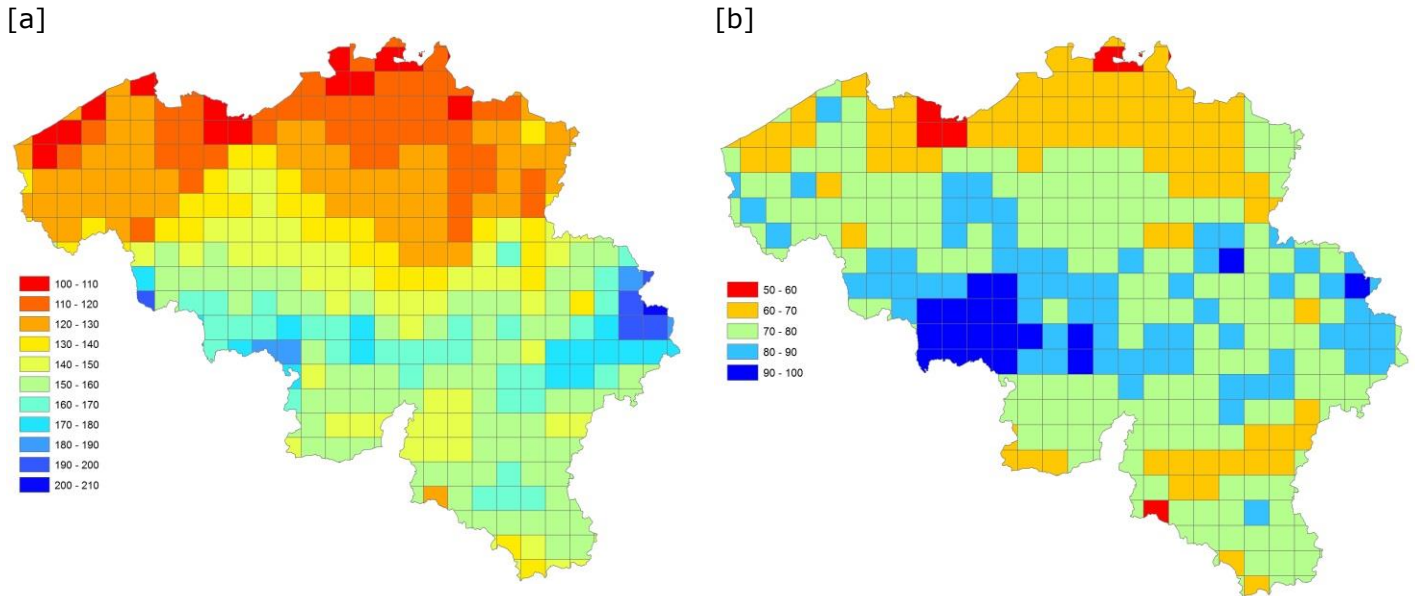
De weersgesteldheid

De temperatuur tijdens de maanden mei en juni 2015 kan globaal gezien als "normaal" beschouwd worden volgens het KMI. Figuur 1 toont de temperatuursom sinds 1 januari 2015 voor drie verschillende regio's (de Polders, Haspengouw en de Jurastreek). In alle regio's benadert de temperatuursom de gemiddelde curve (1988-2013). In de Polders, Haspengouw en de Jurastreek bedraagt het verschil met het gemiddelde respectievelijk slechts 37, 60 en 0 graaddagen.

De gemeten neerslaghoeveelheid in mei en juni daarentegen week sterk af van de normale hoeveelheid voor deze maanden. Nagenoeg het ganse land kreeg af te rekenen met neerslagtekorten. Figuur 2a toont de neerslagsom voor de periode van 1 april tot en met 22 juni 2015. In het noorden van het land was het aanzienlijk droger dan in het centrum en het zuiden. Het centrum en het uiterste oosten van het grondgebied kregen af te rekenen met enkele hevige onweersbuien waardoor de totale neerslaghoeveelheid in de buurt kwam van de normaal. Deze regionale verschillen zijn ook duidelijk zichtbaar in Figuur 2b die de neerslagsom van 1 april tot en met 22 juni 2015 vergelijkt met de gemiddelde neerslagsom voor deze periode (berekend voor de jaren 1988-2013). In het noorden van het land viel slechts 60 tot 70% van de normale neerslaghoeveelheid (oranje zones in Figuur 2b). Op sommige plaatsen waren de tekorten nog groter (rode zones, 50-60% van de normale hoeveelheid neerslag). Dergelijke neerslagtekorten, die optreden in een belangrijke periode voor de groei en ontwikkeling van de landbouwgewassen, moeten van nabij opgevolgd worden, want ze kunnen aanleiding geven tot droogtestress bij de gewassen, zeker op bodems met een gering waterhoudend vermogen. Regionaal zijn er soms grote verschillen merkbaar, naargelang er onweders doorgetrokken zijn of niet. Zo zijn er in het zuiden bijvoorbeeld zones met aanzienlijke neerslagtekorten die omgeven worden door zones met slechts geringe tekorten.

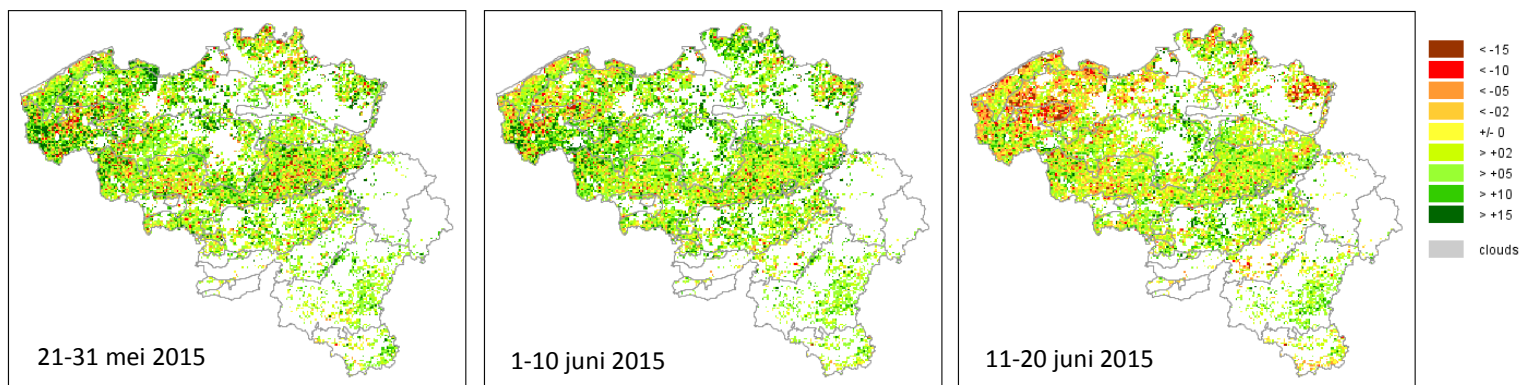
Figuur 1: Verloop van temperatuursom (in graaddagen, basistemperatuur: 0°C) van 1 januari tot en met 22 juni 2015 ten opzichte van de referentie (1988-2013) voor 3 regio's: de Polders, Haspengouw en de Jurastreek. (Bron: KMI, ULg)

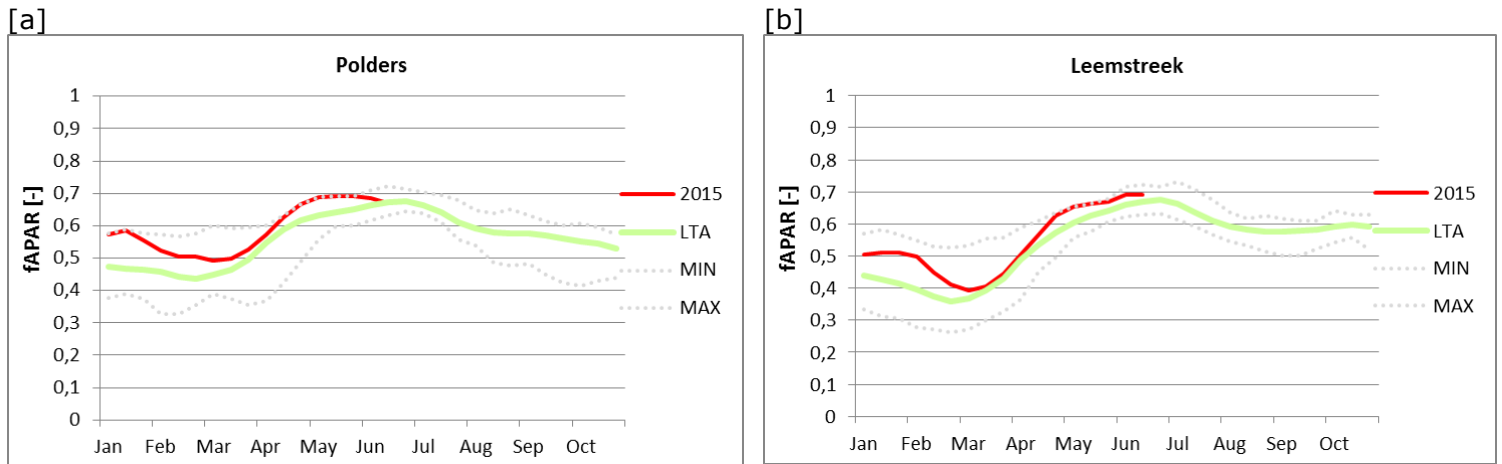
Figuur 2: Voor de periode van 1 april tot en met 22 juni 2015 [a] de neerslagsom (in mm) en [b] de afwijking (in %) van de neerslagsom ten opzichte van de referentie (1998-2013). (Bron: KMI, ULg)

Observaties vanuit de ruimte

Ook uit de analyse van de Proba-V satellietbeelden blijkt dat de gewassen toch wel lijden onder de minder gunstige weersomstandigheden van de voorbije maanden. Terwijl eind mei de vegetatie-index nog een stuk boven het gemiddelde lag (Figuur 4 en groene zones in Figuur 3), waren de waarden eind juni op veel plaatsen gezakt tot een normaal niveau (gele en lichtgroene zones in Figuur 3) of zelfs tot onder de gemiddelde waarden voor deze periode (oranje en rode zones in Figuur 3). De daling van de vegetatie-index is het meest uitgesproken op de zandgronden in Oost- en West-Vlaanderen en in de Kempen (Figuur 4 toont de situatie in de Polders). Dit is een rechtstreeks gevolg van de droogte. In de Leemstreek, waar meer regen viel tijdens de voorbije maanden en waar het waterhoudend vermogen van de bodems groter is, is de toestand momenteel nog min of meer normaal.

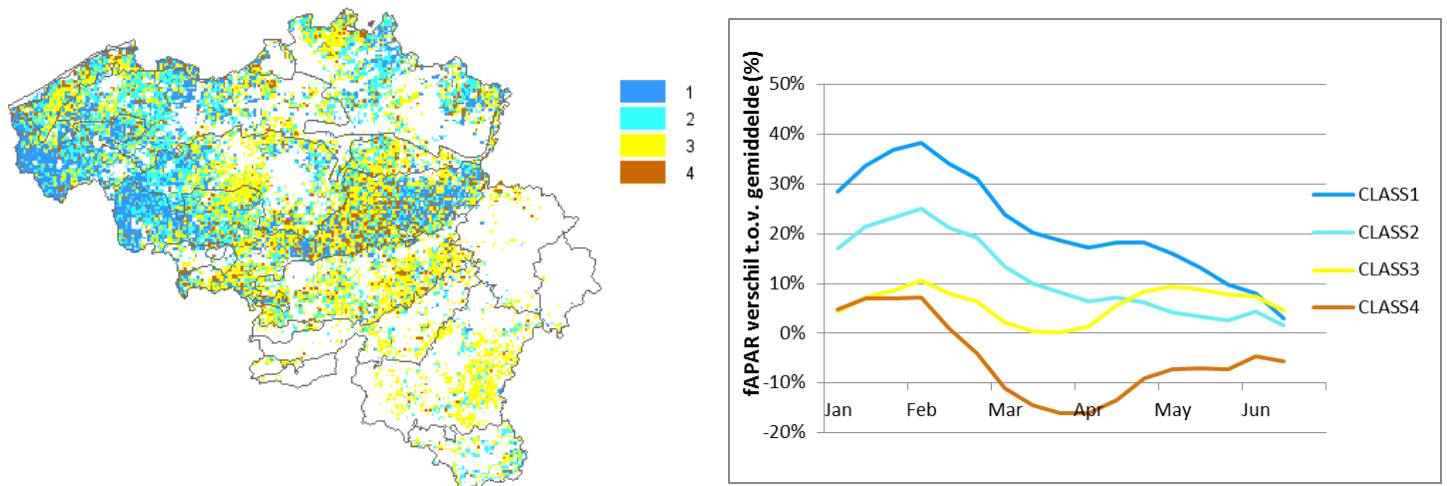

Figuur 3: Relatief verschil van de vegetatie-index (fAPAR, afgeleid uit Proba-V beelden) tijdens de laatste dekade van mei en de twee eerste dekades van juni 2015 ten opzichte van het gemiddelde. (Bron: VITO)

Figuur 4: Evolutie van de vegetatie-index (fAPAR) van 1 januari tot en met 20 juni 2015 ten opzichte van de gemiddelde, minimum en maximum waarden (2003-2014) voor akkerbouwgewassen in [a] de Polders en [b] de Leemstreek. (Bron: VITO)

Figuur 5 is het resultaat van de classificatie van de verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) tijdens de periode van 1 januari tot en met 20 juni 2015 ten opzichte van het gemiddelde. In de blauwe zones op de kaart (klasse 1 en 2) lag de vegetatie-index begin 2015 erg hoog ten opzichte van het gemiddelde, maar in de voorbije maanden werd het verschil voortdurend kleiner. Eind juni lag de index dan ook in de buurt van de gemiddelde waarde. Dit was ook het geval voor de gele zones op de kaart (klasse 3). Enkel in de bruine zones scoort de index bijna het ganse seizoen onder de normaal, maar hier is er beterschap te melden. Zowel in de gele als de bruine zones nam de index lichtjes toe sinds begin april.

Figuur 5: Classificatie van de verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) ten opzichte van het gemiddelde (2003-2014) in 4 klassen en evolutie van de verschillen per klasse van 1 januari tot en met 20 juni 2015 (relatief verschil ten opzichte van het gemiddelde). De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt. (Bron: VITO)

Overzicht der gewassen: huidige toestand en oogstraming

Tabel 1 toont de oogstvoorspellingen voor de voornaamste teelten voor de verschillende landbouwstroken. Hieronder volgt een nadere bespreking:

Wintertarwe en -gerst:

Volgens meldingen van CADCO, CRA-w en PAMESEB bevinden de wintergranen zich momenteel in het normale ontwikkelingsstadium. De gewasgroei kwam erg goed op gang tijdens het najaar van 2014, vooral dankzij de zachte temperaturen. Het koele voorjaar zorgde er echter voor dat de groei enigszins getemperd werd. Het voorjaar was niet enkel fris, maar ook droog, op wat onregelmatige onweersbuien na. Gelukkig viel er op 22 juni 2015 over het ganse grondgebied tamelijk veel regen (20mm tot plaatselijk 50mm), waardoor de waterreserves weer wat aangevuld werden en de granen behoed werden voor ernstige droogteschade.

De wintergerst staat er momenteel niet mooi bij. Dit is een gevolg van de natte winter, de vaak ondiepe inworteling en de voorjaarsdroogte. De warmte tijdens de laatste week van juni heeft de afrijping versneld waardoor de oogst waarschijnlijk al eind juni - begin juli van start zal kunnen gaan, een tiental dagen eerder dan normaal volgens het CRA-w.

De wintertarwe staat er daarentegen wel erg mooi bij. Er is weinig legering dankzij het mooie weer in maart. Doordat het droog bleef tijdens de bloei is er ook weinig *Fusarium* aantasting. Enkel op laat gezaaide percelen werd melding gemaakt van schade door galmuggen.

Op 5 juni 2015 trokken er hevige onweersbuien over ons land. Plaatselijk berokkende hagel schade aan de gewassen. Dit was onder meer het geval in West-Vlaanderen, Waals Picardië, in de streek rond Namen en in het centrum van het land.

De verwachte opbrengsten van de wintertarwe liggen in de lijn van het gemiddelde van de voorbije jaren. De opbrengstschattingen voor wintergerst liggen iets hoger dan gemiddeld, in tegenstelling tot wat de veldwaarnemingen doen vermoeden.

Suikerbieten:

Het KBIVB schatte de opkomst begin mei gemiddeld op 73%. Op de helft van de opgevolgde percelen lag de opkomst hoger dan 80%. Op de in april ingezaaide percelen verliep de opkomst zeer snel en zeer homogeen. De opkomst op de percelen die in maart ingezaaid werden was echter variabel.

De weersomstandigheden in mei waren gunstig voor de ontwikkeling van de bieten. Eind mei sloten de rijen op de percelen die rond half maart ingezaaid werden. Op de percelen die rond half april ingezaaid werden bevonden de bieten zich begin juni in het 8-10 bladstadium. De eerste schieters kwamen op 9 juni reeds tevoorschijn.

In meerdere waarnemingsvelden werden rond half mei kolonies van zwarte bladluizen opgemerkt. Dankzij onder andere de langverwachte neerslag van eind juni is hun aantal intussen gevoelig afgenomen.

De opbrengstverwachtingen voor de suikerbieten zijn erg gunstig. De huidige schattingen liggen significant hoger dan het gemiddelde van de voorbije vijf jaren.

Aardappelen:

Volgens het FIWAP vertonen de aardappelen momenteel een achterstand van een tweetal weken. De koude na de ijsheiligen in mei en de relatieve droogte van de voorbije weken liggen aan de basis hiervan. In de Polders is de opkomst en groei zeer traag verlopen en sluiten veel gewassen niet in de rij volgens Inagro.

De knolzetting varieert naargelang het ras en de plantdatum, maar verloopt over het algemeen gunstig. In niet-beregende velden vindt de knolaanleg dit jaar plaats wel eerder plaats volgens het CRA-w. Omwille van de droogte was de groeiperiode tot aan de bloei korter en intenser dan normaal. Het effect van de droogte is niet overal even groot. Er zijn verschillen merkbaar afhankelijk van het ras en de plantdatum.

Ook Inagro meldt dat de lengtegroei dit jaar veel minder uitgesproken is. Het aantal samengestelde bladeren aan de planten is normaal te noemen, maar de afstand tussen de internodiën is veel korter dan normaal.

Dankzij de droogte en de noord-noordoostenwind is er tot nu toe nog geen aardappelplaag vastgesteld.

De opbrengstschattingen liggen in de lijn van het gemiddelde, met uitzondering van de Ardennen en de Hoge Ardennen, waar zeer lage opbrengsten verwacht worden. In deze streken is het aardappelareaal echter beperkt.

Maïs:

Volgens het CIFP is de opkomst van de maïs gunstig verlopen. Het koelere weer en het uitblijven van voldoende neerslag in mei en juni hebben de groei van de maïs vertraagd. De regen op 22 juni en de hogere temperaturen van de laatste 10 dagen van juni hebben uiteindelijk wel de groei in het gewas gebracht.

LCV/Hooibeekhoeve meldt ook dat de maïs in de voorbije periode stressmomenten heeft gekend, wat zich uitte door veel parse maïs door fosfaatgebrek omwille van de droogte. Bij bepaalde rassen ontrolden de bladeren ook moeilijk.

De verwachte maïsopbrengsten liggen momenteel iets lager dan het gemiddelde van de voorbije vijf jaren.

Tabel 1: Opbrengstvoorspellingen (100kg/ha) per landbouwstreek voor wintertarwe, wintergerst, voedermaïs, suikerbieten en aardappelen (Bintje) en vergelijking met de gemiddelde opbrengst voor de jaren 2010-2014 volgens de cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS).

Landbouwstreek	Wintertarwe			Wintergerst		
	2010-2014 (NIS)	2015 (voorspeld)	verschil (%)	2010-2014 (NIS)	2015 (voorspeld)	verschil (%)
Duinen & Polders	90,9	91,7	0,8	89,6	93,9	4,8
Zandstreek	81,9	82,5	0,7	72,6	74,2	2,2
Kempen	74,8	78,7	5,2	64,9	68,2	5,1
Zandleemstreek	89,6	90,3	0,8	84,0	85,4	1,6
Leemstreek	91,6	92,7	1,2	88,9	90,9	2,3
Henegouwse Kempen	89,0	91,6	2,9	84,3	85,2	1,1
Condroz	84,5	84,9	0,4	83,1	84,7	1,9
Weidestreek (Luik)	90,4	94,4	4,5	83,7	87,5	4,6
Weidestreek (Venen)	70,0	71,9	2,6	74,6	77,6	4,1
Famenne	75,4	79,3	5,2	74,0	75,7	2,3
Ardennen	70,5	69,7	-1,2	64,0	66,0	3,1
Jurastreek	65,7	67,5	2,8	54,8	54,4	-0,7
Hoge Ardennen	70,0	69,3	-1,1	71,8	79,7	11,0

Landbouwstreek	Voedermaïs			Suikerbieten			Aardappelen (Bintje)		
	2010-2014 (NIS)	2015 (voorspeld)	verschil (%)	2010-2014 (NIS)	2015 (voorspeld)	verschil (%)	2010-2014 (NIS)	2015 (voorspeld)	verschil (%)
Duinen & Polders	439,6	424,4	-3,5	779,0	855,4	9,8	446,8	465,8	4,3
Zandstreek	453,4	425,9	-6,1	737,6	800,3	8,5	482,7	499,4	3,5
Kempen	444,8	432,9	-2,7	723,9	809,5	11,8	464,5	468,9	0,9
Zandleemstreek	497,7	466,1	-6,3	808,1	881,7	9,1	489,2	503,5	2,9
Leemstreek	452,7	443,0	-2,1	836,3	915,7	9,5	480,0	484,0	0,8
Henegouwse Kempen	459,5	451,9	-1,7	816,5	889,7	9,0	474,9	501,0	5,5
Condroz	476,2	477,1	0,2	784,4	835,1	6,5	455,1	436,0	-4,2
Weidestreek (Luik)	457,9	448,8	-2,0	831,9	906,5	9,0	501,6	475,4	-5,2
Weidestreek (Venen)	440,5	416,0	-5,6	685,2	706,5	3,1	474,8	471,7	-0,7
Famenne	448,6	452,3	0,8	747,2	795,3	6,4	428,8	451,7	5,3
Ardennen	444,8	451,4	1,5	769,5	810,0	5,3	273,7	187,7	-31,4
Jurastreek	392,0	392,7	0,2	-	-	-	261,2	278,7	6,7
Hoge Ardennen	310,0	300,4	-3,1	-	-	-	259,1	179,3	-30,8